

**МИКОЛАЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

**ОБЛАСНИЙ РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР З ПІДТРИМКИ
ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ**

«СХВАЛЕНО»

Вченою радою Миколаївського ОІППО

Протокол від № 6 від «30» листопада 2021 р.

Програма
**компетентнісно та діяльнісно
орієнтованого варіативного модуля**

**«Інклюзивна освіта: організація, супровід, досвід впровадження,
додаткова підтримка»**

Усі категорії педагогічних працівників

МИКОЛАЇВ – 2021

Укладач:

Пінюгіна Катерина Олександрівна, завідувач обласного ресурсного центру з підтримки інклюзивної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

ОБГОВОРЕНО ТА РЕКОМЕНДОВАНО ДО СХВАЛЕННЯ
на засіданні обласного ресурсного центру з підтримки інклюзивної освіти МОІППО
Протокол № 5 від «20» жовтня 2021 р.

Завідувач ОРЦ: К. О. Пінюгіна

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність модуля:

Упровадження інклюзивного навчання в системі дошкільної та загальної середньої освіти України покладають на висококваліфікованих педагогічних працівників, які в подальшому мають стати провідниками сучасної освіти, яка спрямована на методологію дитиноцентризму. Сучасні тенденції в освіті та нормативно-правова база вимагають від освітян організовувати освітній процес з використанням сучасних методик, технологій та стратегій навчання.

Для успішного впровадження інклюзивної освіти керівники закладів освіти та педагогічні працівники повинні знати концептуальні засади інклюзивної освіти, міжнародне та національне законодавство з розвитку інклюзивної освіти та зарубіжний досвід. Також необхідні професійні знання щодо посадових обов'язків асистентів учителів та асистентів вихователів, діяльності команди психолого-педагогічного супроводу дитини на інклюзії.

Програмою модуля передбачено ознайомлення слухачів із принципами та особливостями інклюзивного навчання, а також розкриття стратегій ненасильницької поведінки та співробітництва з колегами-педагогами та батьками учнів із особливими потребами й принципами командної роботи.

Мета модуля:

Формування професійної компетентності педагогічних працівників щодо теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивної освіти.

Завдання модуля:

Систематизувати знання щодо:

- основних положень інклюзивної освіти;
- особливостей навчання та спілкування з різними категоріями (типологіями) освітніх труднощів та відповідного рівня підтримки дітей з особливими освітніми потребами;
- побудови стратегій взаємодії з батьками учнів та спеціалістами;
- принципів командної роботи;
- професійно-важливих властивостей особистості педагога;
- сутності та завдань корекційно-розвивальної роботи

Сформувати вміння:

- організовувати інклюзивне навчання в закладах освіти;
- взаємодіяти з асистентом учителя (вихователя);
- працювати у складі шкільної команди супроводу;
- розробляти стратегії спілкування в конкретній взаємодії з учасниками освітнього процесу (учні, вчителі, фахівці ІРЦ, батьки)

Розвинути установки до:

- комунікативності;
- емпатії;
- аналітичності;
- рефлексивності;
- лідерства;
- адаптивності

Очікувані навчальні результати:

Сформовано:

знання:

- основних положень інклюзивної освіти;
- особливостей упровадження інклюзивного навчання в національну систему освіти;
- принципів інклюзивного навчання;
- побудови стратегій ненасильницької поведінки та співробітництва з колегами-педагогами та батьками учнів з особливими потребами;
- принципів командної роботи

вміння:

- організовувати інклюзивне навчання в закладах освіти;
- взаємодіяти з асистентом учителя (вихователя);
- працювати у складі шкільної команди супроводу;
- взаємодіяти з іншими педагогами, спеціалістами, батьками учнів з особливими освітніми потребами

установки до:

- комунікативності;
- емпатії;
- аналітичності;
- рефлексивності;
- лідерства;
- адаптивності.

Професійні компетентності, які розвиваються під час модуля

- *інклюзивна компетентність* (вміння ефективно впроваджувати ідеї та принципи інклюзивного навчання в класі/групі/закладі освіти та будувати взаємовідносини на основі партнерства);
- *інноваційна компетентність* (науково-методичний супровід інновацій, освітніх практик, технологій, що використовуються в Новій українській школі, опанування та впровадження нових андрагогічних технологій);
- *компетентність особистого саморозвитку* (оволодіння способами діяльності задля особистого професійного зростання, забезпечення фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку);
- *психологічна компетентність* (здатність створювати сприятливий психологічний клімат у колективі, формувати атмосферу відданості справі, ініціативи та відповідальності);
- *комунікативна компетентність* (здатність забезпечувати ефективні комунікації в колективі).

Особливості організації проведення модуля

Навчальна стратегія модуля (форми та методи організації освітньої діяльності)

Реалізація завдань для досягнення результатів модуля здійснюється через:

- інтерактивні лекції;
- практико-орієнтовані завдання та вправи для слухачів;
- презентації та обговорення;

- складання професійних кейсів щодо вибору стратегій спілкування в конкретній взаємодії з учасниками освітнього процесу.

Матеріально-технічне забезпечення модуля

Інструктивні матеріали, зразки візуальних дидактичних матеріалів, посібники МОН України.

Інтернет, ноутбук, проектор, презентаційні матеріали, фліпчарт та папір для нього, кольорові стікери, наочність.

Форма підсумкового контролю: практична робота з виконання комплексного професійно-компетентісного завдання зі створення кейсу «Стратегії спілкування в конкретній взаємодії з учасниками освітнього процесу».

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН МОДУЛЯ

ТЕМА 1. Організаційно-методичні засади інклюзивного навчання в закладах освіти

Основні поняття:

- визначення понять «інклюзія», «інтеграція», «розумне пристосування», «безбар'єрність», «рівні підтримки», «категорії освітніх труднощів»;
- організаційне забезпечення впровадження інклюзивної освіти;
- умови запровадження інклюзивного навчання.

ТЕМА 2. Професійні вектори в діяльності асистента вчителя та асистента вихователя

Основні поняття:

- роль та функції асистента вчителя/вихователя в організації навчання дитини з особливими освітніми потребами;
- створення позитивної атмосфери в дитячому колективі та формування толерантного ставлення до процесів інклюзії в усіх учасників освітнього процесу;
- організація додаткової корекційно-розвивальної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами та використання ресурсної кімнати.

ТЕМА 3. Учасники команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в умовах закладу освіти. Приклади позитивного досвіду

Основні поняття:

- значення, принципи та основні завдання командного підходу у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами;
- склад та функції команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі дошкільної та загальної середньої освіти;
- психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами та умови ефективного його функціонування у закладі освіти з інклюзивним навчанням

ТЕМА 4. Взаємодія з батьками: розуміння, ставлення, співробітництво

Основні поняття:

- поняття «співробітництво», його види та ознаки;
- методи створення атмосфери уваги, співчуття та співпраці з батьками;
- прогнозування та попередження небажаних видів поведінки серед учасників освітнього процесу в інклюзивному закладі.

ТЕМА 5. ПІДСУМКОВЕ ЗАНЯТТЯ З МОДУЛЯ

Основні поняття:

- рефлексія слухачів модуля щодо отриманих професійних умінь;
- виконання практичного завдання професійно-компетентнісного спрямування.

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН МОДУЛЯ (кратне 0,5 год)

	<i>Лекції (вивчення теорії), год</i>	<i>Практ. заняття, год</i>	<i>Семінар. заняття (обгово- рення), год</i>	<i>Тести, год</i>	<i>Самост. робота, год</i>	<i>Усього, год</i>
Тема 1. Організаційно-методичні засади інклюзивного навчання в закладах освіти	1,5	0,5		0,5		2,5
Тема 2. Професійні вектори в діяльності асистента вчителя та асистента вихователя	0,5	1,0			1	2,5
Тема 3. Учасники команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в умовах закладу освіти. Приклади позитивного досвіду	1,5	1,5			1,0	4,0
Тема 4. Взаємодія з батьками: розуміння, ставлення, співробітництво		1,5	0,5		2,0	4,0
Тема 5. Підсумкове заняття з модуля		1,5		0,5		2,0
Усього, год	3	6,5	0,5	1	5	15

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Навчальні результати слухачів у межах модуля оцінюються на основі:

- вхідного тестування;
- виконання практичних завдань;
- виконання підсумкового практичного завдання;
- підсумкового тестування.

Розподіл балів:

Види навчальної діяльності	Теми					Підсумковий контроль	Примітки
	1	2	3	4	5		
Вхідне тестування	5						
Виконання практичного завдання	15	20	20	20			
Виконання завдання з самостійної роботи						30	
Підсумкове тестування					10		
Виконання підсумкового практичного завдання					30		
Усього	20	20	20	20	40	30	

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст навчання (тематичний план)	Розподіл нав- чальних годин	Форми навчальних занять	Освітній продукт
Тема 1. Організаційно-методичні засади інклюзивного навчання в закладах освіти			
Визначення понять «інклюзія», «інтеграція», «розумне пристосування», «безбар'єрність», «рівні підтримки», «категорії освітніх труднощів»	1	Лекція з комп'ютерною презентацією	Слухач <i>знає</i> поняття «інклюзія», «інтеграція», «розумне пристосування», «безбар'єрність», «рівні підтримки», «категорії освітніх труднощів»; організаційне забезпечення та умови впровадження інклюзивної освіти
Організаційне забезпечення впровадження інклюзивної освіти	0,5	Обговорення	Слухач <i>визначає</i> організаційні аспекти та складові, що забезпечують впровадження інклюзивної освіти
Умови запровадження інклюзивного навчання	1	Практична робота Самостійна робота	Слухач <i>уміє</i> самостійно визначати на підставі отриманих знань умови запровадження інклюзивного навчання
Тема 2. Професійні вектори в діяльності асистента вчителя та асистента вихователя			
Роль та функції асистента вчителя/вихователя в організації навчання дитини з особливими освітніми потребами	1	Мінілекція з комп'ютерною презентацією	Слухач <i>знає</i> нормативну документацію щодо визначення посадових обов'язків, ролі, місця та основних функцій асистента вчителя/вихователя
Створення позитивної атмосфери в дитячому колективі та формування толерантного ставлення до процесів інклюзії в усіх учасників освітнього процесу	0,5 0,5	Обговорення Практична робота	Слухач <i>розуміє</i> вплив позитивної атмосфери та толерантного ставлення до процесів інклюзії Слухач <i>уміє</i> розробляти алгоритм міжвідомчої взаємодії
Організація додаткової корекційно-розвивальної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами та використання ресурсної кімнати	0,5	Самостійна робота	Слухач <i>знає</i> про ресурсну кімнату, її функцію та обладнання. Слухач <i>уміє</i> застосовувати дидактичний матеріал та дидактичне обладнання відповідно до потреб дитини з ООП
Тема 3. Учасники команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в умовах закладу освіти. Приклади позитивного досвіду			
Значення, принципи та основні завдання командного підходу у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами	1,5	Мінілекція Обговорення	Слухач <i>знає</i> склад, ролі та функції членів команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП
Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами та умови ефективного його функціонування у закладі освіти з інклюзивним навчанням	1,5 1,0	Практична робота Самостійна робота	Слухач <i>уміє</i> підбирати та створювати практико-орієнтовані завдання для реалізації корекційно-розвиткових заходів, спрямованих на інтелектуальний, психологічний та соціальний розвиток дитини з ООП
Тема 4. Взаємодія з батьками: розуміння, ставлення, співробітництво			
Методи створення атмосфери уваги, співчуття та співпраці у взаємодії з батьками	1,5	Практична робота	Слухач <i>знає</i> про психологічні проблеми особистості батьків, що виникають в ситуації народження та виховання дитини з особливостями психофізичного розвитку

Прогнозування та попередження небажаних видів поведінки серед учасників освітнього процесу в інклюзивному закладі	0,5 2,0	Обговорення Самостійна робота	Слухач <i>уміє</i> добирати інструменти психолого-педагогічного впливу, спрямованого на прогнозування та попередження небажаних видів поведінки серед учасників освітнього процесу
Тема 5. Підсумкове заняття з модуля			
Рефлексія слухачів модуля щодо отриманих професійних умінь. Виконання практичного завдання професійно-компетентнісного спрямування	0,5 1,5	Тестування Практична робота	Слухач <i>оцінює</i> набуті знання та вміння щодо вміння ефективно впроваджувати ідеї та принципи інклюзивного навчання в класі/групі/закладу освіти та будувати взаємовідносини на основі партнерства

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи : монографія / А. А. Колупаєва. – К. : Самміт-Книга, 2009. – 272 с.
2. Про затвердження Примірного Положення про Команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти: Наказ міністерства освіти і науки України від 08.06.2018 № 609 // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-polozhennya-pro-komandu-psihologo-pedagogichnogo-suprovodu-ditini-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-v-zakladi-zagalnoyi-serednoyi-ta-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення: 18.12.2019).
3. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах: Постанова Кабінету міністрів України від 15.08.2011 №872 // Законодавство України: офіц. веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-%D0%BF> (дата звернення: 18.12.2019).
4. Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти на 2019/2020 н.р.: від 18.07.2019 № 1/9-462// Міністерство освіти і науки України: офіц. Веб-портал. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-prioritetni-napryami-roboti-psihologichnoyi-sluzhbi-u-sistemi-osviti-na-20192020-navchalnomu-roci> (дата звернення: 05.03.2020).
5. Прохоренко Л.І. Дитина із труднощами у навчанні / Л. І. Прохоренко. — Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. — 48 с.
6. Реєстр тестових методик України: Всеукраїнська Психодіагностична Асоціація, режим доступу: <https://vpa.org.ua/test-committee/reestr-testovih-metodik-ukrayni/>
7. Щодо організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти: Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту №1/9-691 від 13.11.18 року // Освіта.уа: офіц. веб-портал. – Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/62449/> (дата звернення: 18.12.2019).